

Hungarian A: literature – Higher level – Paper 1
Hongrois A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Húngaro A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Wednesday 4 May 2016 (afternoon)
Mercredi 4 mai 2016 (après-midi)
Miércoles 4 de mayo de 2016 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Írjon irodalmi kommentárt az alábbiak közül az **egyik szövegről!**

1.

Az állandó szoboravatás

A tizennyolcezedik nap

A nagy író özvegye vezeti a múzeum má átalakított lakásban az író odalátogató tisztelőit, s a csoportokban érkező bölcsészhallgatókat. Aprólékosan beszámol valamikori férje munkásságáról, a hazai és külföldi kiadók megkereséséről, akik évről-évre most is kiadják a műveit, megszámlálhatatlan sok nyelvre lefordították regényeit, drámái a világszínpadokon is bemutatásra kerültek, a lexikonok borítóján a legjelentősebb alkotók fényképei között az ő fényképe is mindig ott van, kimagasló teljesítményét és emberi nagyságát csak a klasszikusokhoz lehetne hasonlítani. [...]

Az özvegy elmondta, hogy az írónál szelídebb és szerényebb embert soha nem ismert, őt felülmúlni talán nem is lehet, isteni adomány volt a tehetsége, a munkabírása, azt szokták mondani, hogy vannak művek – irodalmiak és zeneiek –, amelyeket Isten diktálhatott tollba, merthogy az ember ilyen teljesítményre képtelen volna, nos, mondta az özvegy, senki sem tudta rangsorolni az elhunyt műveit, de biztosan van közöttük olyan is, amelyek egyenrangúak minden idők legeslegnagyobb műveivel. Öngyötrő típus volt, ez határozta meg viszonyát író társaihoz is, amennyiben mindenkit tehetségesebbnek tartott önmagánál, az emberekkel tapintatos volt és szolgálatkész, a fiatalokról különösen jó véleménye volt, örült annak, ha olvassák a műveit, engem pedig istenített – jegyezte meg az özvegy –, elhalmozott dicséretekkel és ajándékokkal, egyenrangú félnek tekintett, akinek még kéziratban átadta a műveit, érdekelte a véleményem, tudta, hogy mellette kiművelődtem, ha javasoltam valami kijavítani valót, megköszönte és alaposan átgondolta, s ha egyetértett velem, itt-ott még javított is a szövegein. Szórakozni is szívesen szórakozott, ritkán jártunk emberek közé, de egyszer egy hónapban még idősebb korában is megtáncoltatott valamelyik kerthelyiségben. Mindenki szerette, csodálta, ajnározta. Nagyon nagy szerencsének tartom, hogy élettársa lehettem sok évtizeden át, ez mást nem jelenthet, csak azt, hogy engem nagyon szeret az Isten.

És ezt így, naponta kétszer-háromszor, reggeltől-estig, hosszú éveken át. Aztán egy nap, a tizennyolcezedik nap lehetett éppen, friss virágot szedett a kertből, s elhelyezte az elhunyt képe alatti polcon, aztán tipegve, lassan, ahogy az öregasszonyok szoktak, elindult a város felé. Felült az autóbuszra, mindig két jegyet vett, mást nem tehetett. A sétatér melletti leszállónál leszállt, megkereste azt a padot, ahol annak idején, az első nap csókolóztak, leült s várta, hogy történjék valami. De nem történt semmi. [...] A következő útja ahhoz a kerthelyiséghez vezetett, ahol a nyolcezedik napon táncolni szeretett volna, s akkor nem sikerült, később sem, sohasem.

— Hozzon egy pohár sört — mondta a pincérnek.

— Csókolom a kezét, ünneplünk, ünneplünk valamit?

— Igen – mondta az öregasszony. — Azt hiszem.

Aztán eltipeggett az autóbuzsmegállóig, s hazatért. A három diákcsoport, akik ezután jelentkeztek, és a szokatlan járkálás alaposan kifárasztották, este nyolc óra volt már, lefeküdt, pihennie kellett.

Csengettek. Nem, nem nyitok ajtót, gondolta, mára elég volt. Csakhogy az ajtó előtti diákcsoport elkezdett kopogni, majd dörömbölni. Kénytelen volt felkelni, s ajtót nyitni.

— Egy kicsit késő van – mondta a fiataloknak.

— Elnézést kérünk, de óráról jövünk, ma éppen a nagy író életműve volt a téma, el kellett jöjjünk, nem lehetett holnapra halasztani.

— Rendben van, jöjjenek beljebb.

A diákok beözönlöttek.

– Az a helyzet – kezdte az öregasszony –, hogy ez a nagy írónak tartott egyén, akit
emberként is a legkitűnőbbek között tartanak számon, maga volt a rettenet. Mindenkit
lenézett, elítélt, gyűlölt. Saját magát zseninek tartotta, íróársait dilettánsoknak, legfeljebb
amatőröknek tekintette, egyfolytában el volt ragadtatva önmagától, rosszabb volt, mint egy
kiöregedett primadonna, féltehetség, csak ügyesen adminisztrálta magát, a karrieristák között
a legelvetemültebbek között kellett volna nyilvántartani, semmi maradandót nem alkotott, a
jelenkori irodalom szégyene volt, akit az irodalmi életből ki kellett volna közösíteni, de senki
sem próbálta meg, vigyázott arra, hogy olyan kapcsolatai legyenek, régebben elismert írók és
közismert politikusok között is, úgyhogy soha senki nem mert hozzányúlani. Emberként egy
szemét volt. Mindenkit megalázott, lenézett, kihasználta. Egész életében úgy kezelt engem,
mint egy utolsó cselédet. Állandóan megszegényített, megalázott, soha semmi örömet nem
szerzett nekem, pedig hűségesen szolgáltam évtizedeken át. Az élet óriási tévedésének
tartom, hogy születéskor emberformát kaptam, egyszer s mindenkorra felejtsek el ezt az emberi
szörnyet, emlékezni sem kellene rá soha, az emberiség szégyene volt, nem egyéb. A diákok
levegőt kapkodva sorban elhagyták a múzeummá átalakított lakást. Az öregasszony leült
a fénykép előtti fotelbe, s tovább mondta a vádjait. Mintha azt várta volna, hogy az elhunyt
bocsánatot kér megbocsáthatatlan bűneiért. De a fénykép hallgatott. Az öregasszony ott
maradt a fotelben, nem mozdult többet.

Sigmond István, *Az év novellái 2014* (2014)

2.

Őszi esőzés

Pálca-esők verik, ázik a puszta,
duzzad az úton a sár;
csörgedezik patakokban a lusta,
szürke habú mocsok-ár.

5 Ázik a gát, hasadozva leválik,
omlik a vízbe a part,
ólom-esőkben a város elázik,
nyirkos a házfal, a park.

10 Koppan a földön a gesztenye gombja, –
inge kinyílt, csupa rongy;
vissza ki varrja a gombot a lombra,
nincs se szabó, se bolond.

15 Szálas eső pereg: égi spagetti, –
tála a tér, köd a szósz,
falja csatornanyílás. De a resti*
sörszagu mennybe hajóz.

20 Nyelve a járda kövére fityeg le –
mit motyorász a plakát?
mintha a fal maga jönne, lihegve
elpanaszolni baját.

Állnak a hídon a gépkocsik, ott fent
nincs ma beút, se kiút...
Buksza-üres szemü nénike töpreng:
holnap ebédre mi jut?

25 Búvik a méhe, ha fordul a naptár, –
méze-kifosztva ugyan,
ám ura híg szirupával a kaptár
télire még teli van.

30 Hát mi, ha int az idő, hova bújjunk?
Bárha begyűjtve a méz,
még beledugni se tudjuk az ujjunk,
hogyha hibádzik a pénz.

35 Lány ez a vers, puha ritmusa altat,
s mint az eső, beterít;
ágy ez a vers, aki benne elalhat,
álmaival betelik.

40 Pálca-eső zuhog, ázik az elvert
város, előnti a sár;
gennye fakadt ki a régi sebeknek,
s máris az új sebe fáj.

1990. november

Baka István (1990)

* resti: vasúti vendéglő
